

Zemlja preobražaja

Roman Lubkivs'kyj

Izbor

Josip Ralašić

Prijevod

Josip Ralašić

Zrinka Suk

Iva Dejanović

Kristina Barać

Na putu hrvatsko-ukrajinske uzajamnosti

Ova je knjiga nastala u ozračju ukrajinsko-hrvatske suradnje kakvu ostvaruje udruga *Hrvatsko-ukrajinska suradnja*, skraćeno HORUS, u širokom krugu sudionika. Tom krugu pripadaju i autori ove publikacije koja je ujedinila ljude iz Hrvatske i Ukrajine na putu prema plemenitom zadatku uzajamnoga zbližavanja tih dvaju zemalja. To je prastari put kojim su, različitim vremenskim periodima, išli predstavnici raznih zanata i pobuda – od pradavnih migracija do suvremenih prepoznavanja...

Središnja ličnost knjige je Roman Lubkivs'kyj, istaknuti ukrajinski pjesnik, prevoditelj, humanist i veliki prijatelj Hrvatske. Ovo je izdanje izraz zahvale piscu na njegovom neumornom sudjelovanju u razvoju ukrajinsko-hrvatskoga prijateljstva. Roman Mar'janovyč Lubkivs'kyj je predstavnik slavne generacije ukrajinskih intelektualaca poznatih pod imenom *šistdesjatnyky*. Naziv potječe iz 1960-tih godina kada se intelektualna mladež pobunila protiv komunističkog režima koji je držao duhovnu misao kao i cijeli društveni sustav u raljama dogmi socijalističkog realizma. U težnji prema slobodi istaknuli su se mladi umjetnici svih krajeva široke Ukrajine, dok su posebice poznati bili mladi iz zapadne regije - Galicije. Roman Lubkivs'kyj potječe upravo s tog područja, iz Ternopiljščyne, gdje je rođen 1941. i gdje je već u godinama nezaustavljivoga rušenja sovjetskog režima među prvim javno podigao ukrajinsku zastavu žuto-plave boje, omraženih kolora sovjetskih i današnjih neprijatelja Ukrajine. Sudjelovao je u osnivanju pokreta *Ruh* koji je ujedinjavao nacionalne snage u oslobođenju od režima. Postao je član ukrajinskog parlamenta koji je 11. prosinca 1991. priznao neovisnost Republike Hrvatske postavši tako prvom zemljom članicom Ujedinjenih naroda koja je pružila međunarodno priznanje zemlji prema kojoj je ukrajinska javnost uvijek izražavala simpatije – slično stavu prema Ukrajini u Hrvatskoj. Tema Hrvatske je posebice izražena u pjesništvu Romana Lubkivs'kog koji je višekratno posjećivao zemlju s kojom, kako smatra, postoji prastara povezanost. Odavde potječe i motiv Bijele Hrvatske koji se nerijetko pojavljuje u pjesmama Romana Lubkivs'kog. Neprekidno se zalagao za uzajamnost prevođenja, potičući na izdavačke poduhvate, a jedan od takvih poduhvata bio je i prevođenje pisanog stvaralašva slavnog pjesnika Ukrajine - Bogdana Igora Antonyča. Rad je objavljen 2010. u prijevodu Dubravke Sesar te je knjiga izdana uz potporu obitelji Lubkivs'kyj. Zalagao se za podizanje spomenika velikanu ukrajinske književnosti Ivanu Franku u Hrvatskoj. Ivan Franko je 1908. i 1909. bio na liječenju u Hrvatskoj, a spomenik je 2011. godine podignut uz potporu ukrajinskog veleposlanstva u Republici Hrvatskoj. 2012. godine je tom prigodom udruga HORUS objavila knjigu *Ivan Franko i hrvatska kulturna baština* ukrajinskog istraživača Volodymyra Galyka. U

Lavovu je istaknuti pisac Roman Lubkivs'kyj stvorio pravo okruŹje simpatizera Hrvatske. Njegove su knjige obogaćene prijevodima hrvatskog pjesništva. Studenti su zagrebačke ukrajinistike postali dragi gosti ostarjelog pjesnika koji je znao zagrijati duše hrvatske mladeŹi toplim prijemom na svome imanju u okolici Lavova. Uz tradicionalnu se vatru čitalo ukrajinsko i hrvatsko pjesništvo koje je ostajalo u dušama mladih ukrajinista što je potaknulo i izdavanje ove knjige.

Źeljom da se hrvatskoj javnosti predstavi pjesnik Roman Lubkivs'kyj, nadahnuti su ovi prijevodi ostvareni pomoću hrvatskih intelektualca koji su diplomirali na ukrajinistici Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Prevođenje je pjesništava tradicija studija gdje su se izrazili i prevoditelji Lubkivs'kog. Svoj su doprinos dale ukrajinistice Iva Dejanović, Kristina Barać i Zrinka Suk. Glavna zasluga u prezentiranju pjesnika u hrvatskom ruhu pripada Josipu Ralašiću. Mladi je prevoditelj napravio izbor kojim se potrudio predočiti umjetničku koloristiku te tematsko bogatstvo pisca.

Izdanje je obogaćeno ilustracijama Nade Źiljak koja je već odavno stupila na put hrvatsko-ukrajinskog prijateljstva. Izložba je njezinih slikarskih ostvarenja bila predočena u središnjem muzeju Kijeva – Nacionalnom muzeju ukrajinske umjetnosti, oćaravajući bogatstvom boja, originalnim sadržajem i kompozicijom djela. Sa svoje strane ukrajinski umjetnici su davno poznati gosti Galerije *Sveti Ivan Zelina*. Cijeli niz slikara iz Ukrajine predstavlja i prikazuje ovdje svoju umjetnost zahvaljujući otvorenosti voditelja galerije, profesora Vilka Źiljka, prema Ukrajini.

Knjiga prijevoda Romana Lubkivs'kog bila je zamišljena kao izraz zahvalnosti prijateljima iz Hrvatske, izraz hrvatsko-ukrajinske uzajamnosti što je i glavni moto udruge HORUS. Međutim, pjesnik nije uspio doŹivjeti radost ponovnog susreta s njegovom omiljenom Hrvatskom koju je opjevao u svom stvaralaštvu, predstavljao u pjesničkim prijevodima, publicistici, političkoj i društvenoj djelatnosti. Roman Lubkivs'kyj je umro 2015. godine, ali njegov lik ostaje u sjećanju i predodŹbi svih onih koji su ga poznavali i koji ga poznaju po njegovom stvaralaštvu kao jednog od slavni predstavnika ukrajinske knjiŹevnosti, prijatelja Hrvatske, zasluŹenoga predvodnika ukrajinsko-hrvatske suradnje.

Ovom publikacijom knjiŹnica *Ucrainiana Croatica* obogaćena je još jednom vrijednom publikacijom zahvaljujući plemenitim naporima Nade i Vilka Źiljak te prevoditelja Josipa Ralašića.

Jevgenij Paščenko

ЗА ГОДИНУ ДО ОПІВНОЧІ

За годину до опівночі
Зупинився час
Через якусь батарейку

Що з тим пропалим часом?

Покотився мов ртуть
Засів у шпарах
Підлоги

Переведу подих
Зорієнтуюся

Втрачене не повернеш

Але ж
Маю гирі та ще ланцюг
Та веселу зозульку

Як-но
Їх разом зберу
Знову час
Запрацює

JEDAN SAT PRIJE PONOĆI

Jedan sat prije ponoći
Vrijeme je stalo
Zbog neke baterijice

Što s tim nestalim vremenom?

Zakotrljalo se k'o živa
Zasjelo u pukotine
Poda

Doći ću do daha
Sabrat ću se

Izgubljeno nećeš vratit'

Ali
Imam utege i njihalo
I veselu kukavicu

Nekako
Ću ih sastaviti
Ponovno će
Proraditi vrijeme

Preveo Josip Ralašić

РУКА ЯНГОЛА

Рука янгола
Маленька така
Побита шашелем
Воском облита
Відривалась не раз
Як він падав
То з-під купола храму
То зі стіни
Моєї книгозбірні

Тепер лежить
На столі
Між ручок та олівців
Мала
Правдива
Та безпорадна

Не менш правдиве
Крило
Досконале і корисне

Воно потрібне для лету
Та при падінні зайве

RUKA ANĐELA

Ruka anđela
Tako malena
Nagrižena crvom
Oblivena voskom
Otpadala više puta
Kako je padao
Ispod kupole hrama
I' sa zida
Moje biblioteke

Sada leži
Na stolu
Međ' olovkama i perima
Mala
Pravedna
I bespomoćna

Jednako pravedno
Krilo
Savršeno i korisno

Potrebno je za let
Al' pri padu je suvišno

Preveo Josip Ralašić

ДОСВІД

Літак
Угвинчується у твердь
Небесного купола
Тягнучи за собою
Мій погляд
Ніби канат ракета
Для виходу
На орбіту

Балансую на висоті
Поміж землею і небом
Не боюся
Падіння
Бо воно ніщо інше
Ніж лет навпаки –
Додолу
Додому

Те що мовлю
Не я відкрив
(Маю досвід
Падіння з яблунь
І з черешень і з груш)

Але досвід мій
Має космічну ціну

ISKUSTVO

Avion
Se uvija u horizont
Nebeske kupole
Vukući za sobom
Moj pogled
Kao raketa uže
Za izlaz
U orbitu

Balansiram na visini
Između zemlje i neba
Ne bojim se
Padanja
Jer ono nije ništa
Doli obrnuti let –
Dolje
Doma

To što govorim
Nisam ja otkrio
(Imam iskustvo
Padanja s jabuka
I krušaka i trešanja)

Al' iskustvo moje
Ima kozmičku vrijednost

Preveo Josip Ralašić

* * *

Я полюбив цю твердь –
Подільську височину
Що виступила з dna
Саргасового моря

Море кудись пішло
З рептиліями морськими,
Замість них з'явилися
Земні.

Вимирають донині.

Дерева й квіти вийшли
З трави
Буйної як те море

Купався я в них не раз
І впливав, і тонув
І ще залюбки пірну

Не випірну - що ж? Не страшно
Обіпруся на твердь...

* * *

Zavolio sam grudu tu –
Podil's'ku uzvisinu
Što javila se s dna
Sargaškoga mora

Otišlo je negdje more
S njim i gmazovi morski,
'Mjesto njih javili se
Zemaljski.

Izumiru do danas.

Izraslo cvijeće i drveće
Iz trave
Bujne k'o to more

Više puta u njima se kupah
I plutah, i tonuh
I rado ću još zaronit'

Ne izronim li - što? Ništa strašno
Na grudi ću odmorit'...

Preveo Josip Ralašić

МІФОЛОГІЯ

... Не могло так вічно тривати:
Сто племен - і одна оселя!
Хто? - Трипільці? Білі Хорвати? –
Провалилися в підземелля...
Напливають дальші слов'яни,
Переходять угри, монголи...
Подол'яни, теребовляни
Зводять храми, ліплять стодоли.
Вік в роботі, але щороку
Тричі гамірно празникують:
Без хреста не роблять і кроку,
По-язичницьки палазникують.
Ніби каючись мимоволі
Перед вигнаними божками,
Залишають їм хліба-солі
На загатах, попід стіжками.
Колядують-славлять Ісуса,
Що вродився в бідній яскіні,
Заклинають лихого Джуса,
Аби той не шкодив дитині!
Що ж нечистий? Та, прецінь, спільник,
Бо не робить квасної міни,
Коли чийсь залящить мобільник:
Тут - Мадрид, і Рим, і Афіни!

MITOLOGIJA

...Nije moglo vječno trajati:
Sto plemena – a jedna zemlja!
Tko? – Trypil'ci? Bijeli Hrvati? –
Propali u tamu podzemlja...
Navirali daleki Slaveni,
Prolaze Mongoli i Ugri...
Podoljani, Terebovljani
Hramovi niču i ambari.
Uvijek rade, al' godine svake
Tri se puta glasno svetkuje:
Bez križa sa mješta se ne miče,
k'o pogani narod kolednuje.
Pred prognanim idolima,
k'o nesvjesno da se kaju,
kruha i soli ostavljaju
Pod snopovima, na branama.
Kolendama slave Isusa,
U jednoj štali što se rodi,
Zlog proklinju Diabolusa,
Da djetešcu ne naškodi.
Što'j nečisti? Pa, saveznik se čini,
Jer ne radi kiselu facu
Kad nečiji mobitel zazvoni:
Madrid, i Rim, i Atena su tu.

Preveo Josip Ralašić

* * *

Мов соняшник чи тютюн,
Конопля чи кукурудза, -
Так само я прагну сонця.

Я згадаю наш город
де порались наша мама,
І все корилося їй.

Подільський сонях - мій щит,
А кукурудза - військо,
Тютюн - валютний запас...

А що вже до конопель –
Крізь джунглі понад Серетом –
Трансевропейський шлях!

Однак я забув про мак:
Жив сонцем, вмирав зі сонцем
Коронний гетьман грядок.

Прийшло на думку мені
Покаятись перед світом:
До сонця всіх ревнував.
Та сонце їх більше любило.

Бо навіть причетним був
До найжахніших справ
Городнього голокосту.

І влітку, і восени,
А часом навіть під весну
Городні душі ішли
На тимчасову смерть;

А коли воскресали з-під снігу
Простягали мені
Зелені теплі долоні...

З них
Пив я Божу росу –
Вічну мов запах сонця.

* * *

K'o suncokret il' duhan,
Konoplja ili kukuruz, -
Tako i ja trebam sunce.

Prisjećam se našeg vrta,
Kojeg naša mati čuvala,
I sve joj se pokoravalo.

Suncokret podil's'kyj – moj štit,
A kukuruz – vojska,
Duhan – monetarni fond...

A što se tiče konoplje –
Kroz džungle iznad Sereta –
Transeuropski put!

Međutim, zaboravih na mak:
Suncem živio, sa suncem umir'o
Krunski ģet'man gredica.

Palo mi je na pamet
Pokajat' se pred svijetom:
Suncu sam zavidio.
I sunce ih je više voljelo.

I čak sam sudjelovao
U najgorim poslovima
Vrtnog holokausta.

I u ljeto, i u jesen,
A ponekad čak i u proljeće
Išle vrtne duše
U privremenu smrt;

A kad su pod snijegom uskrsavali
Meni su pružali
Zelene tople dlanove...

Iz njih
Pio sam Božju rosu –
Vječnu kao miris sunca.

Preveo Josip Ralašić

ЗНАК

Нічого мого немає
На тому подвір'ї,
Де промайнуло
Дитинство.
То була чужа хата,
Яку ми посіли
Після
Вивезених на Сибір
Односельців.
Ми приручали
Хату й подвір'я
І обдерті хліви,
Як перестрашених коней –
Не давалися нам,
Були непослушно-вперті.
Так до нас і не звикли!
Дорослішали, як ми,
Старілися з батьками.
...Давно померли, давно
Будівлі, а на їх місці
Постало інше житло,
Виросли інші люди.
А все ж і для мене щось
Знайшлось: на старім порозі
Двері старі стоять.
Ще видно біленький хрест
На старозавітній дошці:
Ще грають краплі води,
Розбризкувані кропилом
Отця, що ждав на арешт
По йорданським обході.

ZNAK

Ničega moga nema
Na dvorištu tome,
Gdje mi prohuja
Djetinjstvo.
Tuđa je kuća bila
Koju nastanismo
Nakon
Proganih na Sibir
Suseljana.
Pripitomili smo
Dvorište i kuću
I podrte staje,
Kao prestrašene konje –
Opirali nam se,
Uporno neposlušni bili.
I nisu na nas navikli!
Rasli oni, k'o i mi,
S roditeljima starili.
...Davno pomrle, davno
Zgrade, a na njihovu mjestu
Iznikla nastamba druga,
Izrasli drugi ljudi.
Opet, i za me se nešto
Našlo: na starome pragu
Vrata stara stoje.
Još bijeli vidi se križ
Na ploči starozavjetnoj:
Još sjaje kapljice vode,
Raspršene škropilicom
Oca, što ček'o hapšenje
Po ophodu Jordanskom.

Preveo Josip Ralašić

ПЕРЕВТІЛЕННЯ

Золотаві - з дубового жару,
З пракосмічної магми й золи,
Первозданну розвіявши пару,
Великодні паски попливли.

Дуже довго й повільно згасали
На дубових лавках та столах.
Душі предків по стінах плясали,
Задоволені щедрістю благ.

А коли поверталися будні
Переднівком, - зелом лободи,
Крижаною водою зі студні
Запивали ми хліб завжди...

В сизі дні, в надвечір'я імлісті
Нарождався - крізь горяч і суш -
Житній хліб на дубовому листі,
Хліб для сущик і видимих душ...

REINKARNACIJA

Zlačana – od hrastova žara,
Prasvemirske magme i pepela,
U oblaku praiskonskih para,
Uskrsna nam gozba dolebdjela.

Dugo i polako nestajaše,
Na hrastovim klupama i stolovima.
Po zidu plesale predaka duše,
Zadovoljne bogatim darovima.

Pred vrijeme žetve kad svagdan
Se vraćo', - kvinoje zelje,
I studene vode izvor hladan
Zalijevali kruh navijeke...

U dane sive, u maglovit suton
Rađ'o se – kroz vrućine i suše –
Raženi kruh na listu zelenom,
Kruh za žive i vidljive duše...

Preveo Josip Ralašić

БЕЗ КАТАРСИСУ

Найбільші свої
Трагедії
Людство пережило
Як те
Чого ані позбутись
Ні обійти
Ані забути

Бо воно було
Воно ще тут
Десь біля тебе
Десь у тобі
Знов накочується
Минає

Що ж
Бентежить тебе
Терзає
Жахає
Мучить?

Невідворотність зла
Безпорадність
Безсилля
Чи байдужість людська?

BEZ KATARZE

Najveće je svoje
Tragedije
Preživio ljudski rod
Kao ono
Čega se ne rješava
Nit' obilazi
Nit' zaboravlja

Jer to je bilo
To još je tu
Negdje pored tebe
Negdje u tebi
Iznova se gomila
Prolazi

Što te
Opterećuje
Brine
Užasava
Muči?

Neizbježnost zla
Bespomoćnost
Nemoć
I' ravnodušnost ljudska?

Prevela Zrinka Suk

ДЗЕРКАЛО СПОМИНІВ

Дзеркало споминів
Часом
Тріскає на кавалки.
Важко збирати їх
Клеїти на картоні
Та глянцювати лаком.
Часом бракує друзки:
Заховалась у шпару.
Інколи гостру скалку
Не добудеш з-під серця
Вросла у нього та й годі!

ZRCALO SJEĆANJA

Zrcalo sjećanja
Nekad
Puca na komadiće.
Teško ih je skupiti
Lijepiti na kartonu
I polirati lakom.
Nekad fali komadić:
Skrio se u pukotinu.
Oštru krhotinu ponekad
Ispod srca izvadit' nećeš
Srasla je s njim i kraj!

Preveo Josip Ralašić

ПРОЩАННЯ ПІД РУКАВИЧКОЮ

Розлучаючись подала
Юну вузьеньку руку
В рукавичці смішній
Затісній на зап'ясті
Пробивалось тепло
Як із чистої річки
Коли сірий льодок
Скресне в променях ранку
Було схожим воно
На п'янке пульсування
Коли радісний сік
Молодої берізки
Протинає кору

Та зашерхлі вуста
Не залишили свій поцілунок на ній
Мов таємний браслет:
Завузькою була рукавичка.

OPROŠTAJ ISPOD RUKAVICE

Na rastanku pružila je
Mladu uzanu ruku
U rukavici smiješnoj
Preuskoj na zapešću
Probijala se toplina
K'o iz čiste rijeke
Kad sivi se ledac
Topi pod zrakama jutra
To ličilo je na
Opojno pulsiranje
Kada radosni sok
Mlađahne brezice
Prodire kroz koru

I usahla usta
Ne ostaviše svoj poljubac na njoj
K'o narukvicu tajnu:
Preuska bila je rukavica.

Preveo Josip Ralašić

* * *

Не збулося. Не відбулося.
Не цвілося. Не одцвілось.
Не судилось. Не довелося.
Не зійшлося. Не розійшлося.

Та - придивилося. Знайшлося.
Роздзвонилося. Розійшлося:
Стоголосся, різноголосся...
Хтось сміється і плаче хтось...

* * *

Dogodilo se nije. Odvilo se nije.
Nije cvalo. Nit je ocvalo.
Nije suđeno. Desilo se nije.
Sastalo se nije. Ni razišlo.

I – razjasnilo se. Našlo se.
Razglasilo se. Raspršilo:
Stoglasje, raznoglasje...
Netko se smije, netko suze lije...

Preveo Josip Ralašić

ПРОБЛЕМА

Порушення рівноваги –
Закон серпня
Точніш
Його прихована суть

Належить літу
А веде в осінь
А може потайки
Вступає у змову
З зимою

Слід би його
Поміняти місцем
Із липнем
А може з червнем
Чи взагалі
Вивести за межі
Календаря

Та мабуть
Хай зостанеться
Все як є
Тільки слід
Переорієнтувати бузків
На інші терміни
Вирію

PROBLEM

Povreda ravnoteže -
Zakon kolovoza
Točnije
Njegova skrivena bit

Pripada ljetu
A vodi u jesen
A možda potajice
Kuže zavjeru
Sa zimom

Trebalo bi mu
zamijeniti mjesto
Sa srpnjem
A možda i lipnjem
Il' ga posve
Staviti van granica
Kalendara

A možda
Neka ostane
Sve kako je
Samo treba
Preusmjeriti rode
Na druge termine
Odlazaka

Prevela Zrinka Suk

НАВІЩО СЛОВА

Навіщо слова
Спрацьовані стерті
Зужиті й зачовгані
В круговерті
Щоденної суєти
Закислі ніби
Вчорашня преса
Позбавлені обручів
Колеса -
Ні їхати ні везти.

Навіщо слова
(Мальовані мальви)
Навіщо слова
Громохкі мов сальви
Від яких болить голова.
Навіщо слова
Фейрверки слів
Коли світ
Змалів і змілів

А правда
Ні мертва ані жива
Словами об'їлася –

Навіщо слова

ČEMU RIJEČI

Čemu riječi
Islužene iznošene
Zastarjele i začahurene
U vrtlogu
Svakodnevne sujete
Prokisle kao
Novine od jučer
Obruča lišeni
Kotači –
Nit' voze nit' idu.

Čemu riječi
(Naslikani sljezovi)
Čemu riječi
Gromke ko' topovi
Od kojih glava boli.
Čemu riječi,
Vatrometi riječi
Kad se svijet
Smanjio i oplićao

A istina
Nit' mrtva niti živa
Prejela se riječima

Čemu riječi

Preveo Josip Ralašić

НА РІЗДВО

Потепління глобальне-
Світовий екоцид?
Безмороззя печальне, -
Лихоліття повчальне?
Знову - час Атлантид?

... Поринають волхви
У безмежність мокви,
В темні сонмища гнуса...
- Де ж він, той Назарет? –
Ні назад, ні вперед!
Чи знайдемо Ісуса?

Вийшли води з-під вод...
Свій жахає народ
Ірод, цар несвободи!

"Бог, - Святе немовля, -
Єсть Любов, - промовля, -
Зрозумійте, Народи".

NA BOŽIĆ

Zatopljenje globalno –
Ekocid sveopći?
Bezmrazovlje žalosno, -
Teško doba poučno?
Opet - vrijeme Atlantide?

...Mudraci poniru
u nepreglednost vlažnu,
u tamna jata insekata...
- Gdje je, taj Nazaret? –
Ni nazad, ni naprijed!
Naći ćemo Krista?

Izašle vode ispod voda...
Straši svog naroda,
Irud, car neslobode!

„Bog, - Sveto dojenče, -
Ljubav jest, - on reče, -
Shvati to, Narode“.

Preveo Josip Ralašić

СТРАТА ТИРАНА

По-катівські вбивають ката,
Вдаючи, що карають зло.
Страшну шибеницю й петлю
Унаочнює телеекран,
Збільшує темний натовп
До світового масштабу.

І мусульман, і християн
Кинуті в Середньовіччя,
збиті в безокий тлум
Споглядачів жахиття
Саме напередодні
Курбан - байраму,
Нового року,
Уселенського Різдва...

Навіщо так чиниться?

А коли,
Скажіть мені, люди,
Якщо ви люди, -
Справедливість поставити на ешафот
Хоч не видовищно
Хоч не публічно,
Не віртуально,
Але - морально! –
Найбільшого ката
Мого народу?

Не чую відповіді.
Хто скаже,
Хто?!

POGUBLJENJE TIRANA

Krvnički ubijaju krvnika,
Hineći da kažnjavaju zlo.
Vješala strašna i omču
Prikazuje TV ekran,
Neuka grupa ljudi
Skoro bit će globalna.

I musliman, i kršćanin
Bačen je u Srednji vijek,
U bezočni sabijen skup
Promatrača noćne more
Upravo uoči
Kurban-bajrama,
Godine nove,
Ekumenskog Božića...

Zašto se to događa?

A kada,
Recite mi, ljudi,
Ako ste ljudi, -
Pravednost će postaviti na vješala
Makar kriomice,
Makar ne javno,
Nit' virtualno,
Ali – moralno! –
Najvećeg krvnika
Naroda moga?

Ne čujem odgovora.
Tko će reći,
tko?!

Preveo Josip Ralašić

ВИНО

Називається гарно:
"Т'га за йуг"
Тут ні додати,
Ані відняти.

Мені до смаку
Пожадане вино:
Хочу тужити.
Хочу любити.
Тужити маю за ким.
І що ж?!

Та любити нікого
Не маю права,
Хоч би й не погасло
Ім'я твоє.
Се - дар останній
Від тебе.
Від Бога.

VINO

Lijepoga naziva:
„T'ga za jug“
Ništa za dodati,
Ni oduzeti.

Po mom ukusu
Željeno je vino:
Hoću tugovat'.
Voljeti hoću.
Tugovat' imam za kim.
Pa što?!

Al' voljeti nikoga
Ja nemam pravo,
Da se ne ugasi
Ime tvoje.
To – dar je posljednji
Od tebe.
Od Boga.

Preveo Josip Ralašić

КОАЛІЦІЯ "АПОКАЛІПСИСУ"

Апокаліптичні верхівці
Здавалося, вже проминули нас.
Та раптом наче вкопані, зупинились
Над Україною. Саме там, -
На Бессарабці, побіч бульвару
Біля Хрещатика. Вдраив гонг
Планетарний, космічний. І темна ніч
Впала на місто. Лиш блискотіли
Взаємні зударі. Двоє із них
Разом із кіньми ринули долу,
Запались углиб землі крізь бетон,
Затулив третій пробиті груди,
З яких текло щось - дьоготь? Смола?—
Підвівся, коня повернув, і пропав
Під Биківнею,
                    Чорнобилем
                    чи Батурином...
Справді?
Невже кінець
Апокаліптичній тій коаліції?

Відень

КОАЛИЦИЈА „АПОКАЛИПСЕ“

Jahači apokalipse
Već su nas prošli, činilo se.
Odjednom k'o ukopani, zastali
Nad Ukrajinom. Upravo tamo, -
Na Bessarabci¹, uz bulevar
Pokraj Hreščatyka. Udario gong
Planetarni, svemirski. I tamna noć
Pala na grad. Sijevali samo
Udarci međusobni. Dvoje od njih
S konjima skupa jurnuli dolje,
Duboko u zemlju kroz beton propali,
Zaklonio treći probijena prsa,
Iz kojih nešto teče – katran? Smola?-
Dig'o se, okrenuo konja, i nest'o
Pod Bykivnom²,
                    Černobilom
                    I' Baturynom³...
Stvarno?
Zar je kraj
Apokaliptičnoj toj koaliciji?

Beč

Preveo Josip Ralašić

---

¹ Trg u Kyjivu. (op. prev.)

² Naselje sjevero- istočno od Kyiva. Mjesto najvećeg masovnog pokapanja ubijenih za vrijeme komunizma. (op. prev.)

³ Grad u blizini Kyiva. Stara kozačka prijestolnica koju je uništio ruski car. (op. prev.)

ДИВИНА

По всенькій Європі
Храми мовчать
Або гримлять
Органами.
Із наших церков
Аж до небес
Лине врочистий спів.
Час від часу
Переривається
Збивається раз-у-раз
Мов стара
Патефонна платівка

Павзи
Між славослов'ям
Означають одне:
Небесна цензура
Вирізає прокльони
Ремствування кликух,
Чужодержавних попів
Супроти Господа-Бога
Яко прихильника і отця
Богоспасаємого народу
На його власній
Богоспасенній землі Україні.

NEOBIČNOST

Po cijeloj Europi
Hramovi šute
Ili grme
Orguljama.
Iz naših crkava
Sve do nebesa
Svečani poj se diže.
Tu i tamo
Prekida se
Svako malo gubi se
K'o stara
Gramofonska ploča

Pauze
Među slavopjevima
Jedno znače:
Nebeska cenzura
Izrezuje kletve
Žamor zaziva,
Popova tuđinskih
Protiv Gospoda-Boga
Kao pristaše i oca
Blaženoga naroda
Na njegovoj vlastitoj
Blaženoj zemlji Ukrajini.

Preveo Josip Ralašić

ЗЕМЛЯ ПЕРЕВТІЛЕНЬ

Земля,
Засіяна вістрями стріл і списів
Перекида
Через обрій
Соняшникові кружала;

Земля,
Наповнена
Камінними
Та чавунними ядрами,
Викочує на поля
Бронзотілі гарбузи й дині;

Земля,
Нашпигована
Позеленилими гільзами патронів,
Вистрілює в небо
Набоями виногрон;

Земля,
Набита до праглибини
Снарядами та гранатами,
Експлодує
Кукурудзяними качанами;

Земля,
Переповнена
Нерозірваними мінами,
Розливається
Кривавицею помідорів;

Земля,
Що прийняла в себе
Кістки
Зайшлих племен
І забутих рас,
Та своїх –
Архітекторів,
Зографів,
Просвітників і поетів, -
Рече своєму народові:

Що б там і як би вже не було
Живи добром, не зважай на зло,
Незламний захиснику, оборонче,
Мій сину, любе дитя моє,
Македонче!

ZEMLJA PREOBRAŽAJA

Zemlja,
Zasijana šiljcima koplja i strijela
Prebacuje
Preko obzora
Suncokretove cvjetove;

Zemlja,
Napunjena
Kamenim
I željeznim kuglama
Izbacuje na polja
Brončane bundeve i dinje;

Zemlja,
Prošarana
Pozelenjelim brojnim čahurama
Ispaljuje u nebo
Patrone grozdova;

Zemlja,
Do pradubine prepuna
Mnogih raketa i granata
Eksplodira
Kukuruznim klipovima;

Zemlja,
Prepunjena
Neotkrivenim minama
Preljeva se
Rijekom krvi rajčica;

Zemlja,
Što primila je u se
Kosti
Dolualih plemena
I zaboravljenih rasa,
I svojih –
Arhitekata,
Ljetopisaca,
Prosvjetara i pjesnika, -
Reče narodu svojemu:

I kako da bude i štogod da bude
Živi dobrotom, zanemari zlo,
Neslomljivi branitelju, zaštitniče,
Sine moj, drago dijete moje,
Makedonče!
Preveo Josip Ralašić

* * *

Не вірте фотографіям старим,
Як і докладним спогадам, -
                    не вірте!
І скрипові розваленій хвірти,
Котру я приволік
                    не задля рим!

Її немає, сонячної брами,
В котру я входив радісний,
                    нема!
Нема й не буде, а вона сама
Чи те, що з неї -
                    трухлядь під вітрами.
Одне постійне -
                    хмари та вітри.
Ті - сіють дощ, а ті на ранніх росах
Вправляються: згуби, згаси, зведи...
Та з ними теж непросто...
Тільки посох –
Навік дано.
Бери!
            Вставай!
            Іди!

* * *

Ne vjerujte slikama starim
Ni't' sjećanjima detaljnim, -
                                    ne vjerujte!
Ni škripanju razvaljenih vrata,
Koja ne uvedoh
                                    samo zbog rime!

Njega nema, sunčanog portala,
Kroz koji sretan prolazih,
                                    nema!
Nema i biti neće, a on sam
Il' to što iz njeg' –
                                    trunje vjetar nosi.
Jedno je trajno –
                                    oblaci i vjetri.
Prvi – kišu sipaju, drugi na ranoj rosi
Vježbaju: uništi, ugasi, odvedi...
Ni s njima nije lako...
Samo štap –
Uvijek tu.
Uzmi!
            Ustani!
            Idi!

Preveo Josip Ralašić

ОХРІДСЬКЕ ОЗЕРО

Таке широке,
Таке неглибоке –
Вода по щиколоток,
Не більше.
Тому
Апостоли, пророки і патріархи
"Струзьких вечорів поезії"
Лінуються
Входити в нього,
А тутешні лебеді,
Білі та сірі
(Сірі, як я!)
Крокують по водах
Уздовж і вшир,
Ловячи рибу
На тайну вечерю...

OHRIDSKO JEZERO

Tako široko,
Tako neduboko –
Vode do gležnjeva,
Ne više.
Zato
Apostoli, proroci i patrijarsi
„Struz'kyh večeri poezije“
Oklijevaju
Ulaziti u njeg',
A ovdašnji labudi,
Bijeli i sivi
(Sivi, k'o ja!)
Po vodi koračaju
Uzduž i poprijeko,
Loveći ribu
Za posljednju večeru...

Preveo Josip Ralašić

ІМ'Я

Назвали хлопчика: Терпко.
Час був такий –
Терпіла земля,
Терпіла природа.
Люди терпіли.
Найбільше мати;
Заки прийшло
Немовлятко на світ.
Тоді терпіння
Перебрав хлопчик,
Згодом - юнак,
А далі - балканський муж.
Відтак уже
До кінця свого віку –
Твердий і терпкий
Македонський старий
Що все на світі пізнав,
Отож усміхається
Ласкаво й терпко...

ІМЕ

Nazvali dečkića: Trpimir.
Doba takvo bilo –
Trpila zemlja,
Trpila priroda.
Ljudi trpili.
Najviše mati;
Dok došlo nije
Dojenče na svijet.
Tad trpljenje
Preuze dječaćić,
S vremenom – mladić,
Dalje – balkanski čovjek.
Otada pak
Do kraja svojih dana –
Čvrst i opor
Makedonski starac
Što sve znanje svijeta ima,
Zato baš osmjehuje se
Blago i jetko...

Preveo Josip Ralašić

УВІЙТИ В ХРАМ

Пригнися.
У дверях
Не вдарся об виступ
Одвірка, і не спіткнись
На високім порозі.
Спокійно ввійди.
Запали свічку.
Якорець пломеню
Здійме твій зір
У височінь,
У височінь!
Там - тільки ти
І -
Свята Оранта.

UĆI U HRAM

Pokloni se.
Na ulazu
nemoj zapet' na izbočinu
Dovratka, nemoj se spotać'
Na visokom pragu.
Spokojno uđi.
Zapali svijeću.
Jezičak plamena
Dići će ti pogled
U visinu,
U visinu!
Tamo – samo ti
I –
Sveta Oranta.

Preveo Josip Ralašić

ДВОЯЗИКИЙ ПІІТ

Неповторний поет
(О двох язиках!)
Україну хотів було
Мати в руках, -
Однією і другою,
Безумовно!
Так, у них,
Безумовно, міцних,
Защещече народець –
Двомовно!
Ой же клепле поет,
Ой же клепле!
Тепле серце він має,
Ой тепле!
І Москву зогріває,
І Київ
Двоязыкий нащадок Батиїв!

Прапраправнук –
Чи правнук Могола?
Гола-боса душа,
Боса-гола,
Та її язики
Чи язики
Терендять,
Наче п'яні музики!
Кажуть,
Третього,
-Справжнього має:
За зубами
Поки що тримає...
Він чекає,
Чекає нагоди
В'їстись жалом
У тебе
Народе?!

DVOJEZIČNI PJESNIK

Neponovljivi pjesnik
(O jezika dva!)
On Ukrajinu htio je
U rukama imat', -
Jednom i drugom,
Bezuvjetno!
Pa, u njima,
Nedvojbeno, jakima,
Procvrkatat će narodić –
Dvojezično!
O, kleveće pjesnik,
O, kleveće!
Toplo srce ima on,
O, toplo!
I Moskvu grije,
I Kyjiv
Dvojezični potomak Batu-kana!

Praprapraunuk –
Pi praunuk Mogula?
Duša bosa i gola,
Gola i bosa,
I njeni jezici
Pi' jezici
Blebeću,
K'o svirači pijani!
Kažu,
Trećega,
-Pravog ima:
Za zubima
Zasada ga drži...
On čeka,
Priliku čeka
Žalcem ubosti
Tebe
Narode?!

Preveo Josip Ralašić

ІСКРА

Влетіла
У грішне серце моє,
Маючи намір
Його спалити,
Дотла, до сірого попільцю,
Я вже погодився був
На те,
Бо кому, кому
Те серце потрібне?
Але Господь
Побачив з небес
Що вже ніяк
Не дам собі ради
Із тим пожаром...
Тихо собі прорік:
Як не згорить,
То нехай зацвіте-
Ще раз, востаннє,
Тоді - побачиш...

ISKRA¹

Uletjela
U grešno srce moje,
S namjerom jednom
Spaliti ga,
Potpuno, do sivog pepela.
Ja sam već pristao bio
Na to,
Jer kome, kome je
To srce potrebno?
Al' Gospodin
S nebesa vidje
Da se više
Ja nositi ne znam
S tim požarom...
Tiho je prorek'o:
Kad izgorjet' neće,
Neka procvjeta
Još jednom, za kraj,
Tad – progledat ćeš...

Prevela Iva Dejanović

---

¹ Žensko ime

СЛІД НА КАМЕНІ

Сталось чудо - вночі
На монастирській скелі
Після страшної грози
Залишився слід жіночий.

Хто каже: чортівський знак
По заклятій красуні,
Що вийшла на ясний на світ,
Од блискавиці загибла.

Хто мовить: ходила тут
Учора Матір Господня,
І камінь зм'як, наче віск
Під святою стопою.

А білий мов сніг, чернець
Мовчав, бо мовчати мусить:
То юна його любов
Чекала і не діждалась.

TRAG NA KAMENU

Desilo se čudo - noću
Na manastirskoj zidini
Poslije strašne oluje
Ostao je djevojački trag.

Netko kaže: vražji znamen
Po ukletoj ljepotici,
Što izišla je u blistav svijet,
Udarom groma preminula.

Netko zbori: hodala je tu
Jučer Mati Gospodnja,
I kamen omekša, k'o vosak
Pod svetim korakom.

A monah je, bijel kao snijeg
Šutio, jer šutjeti mora:
To mlada ga je ljubav
Čekala i nije dočekala.

Prevela Iva Dejanović

ЧЕРЕШНЕВА ГАРМАТА

Стара,
Мов балканський світ,
Черешнева гармата
Дримає собі в кутку
На музейнім подвір'ї
Македонського міста.

Відстріляла своє
Цвяхами та залізям.

Не цілить у ворогів,
Бо їх давно не існує.
А коли я підійшов,
Стрепенулася, затремтіла!
Згадала: в першій житті
Була розкішна та щедра.
Тоді зрубали її,
Коли зробилась безплідна,
Лоно своє дала
Перемінити на зброю,
Ковані обручі
Вдягала на голе тіло,
Як смертниця - пояси, -
Тугі, безжальні, холодні!
Так смертниця!

Кара, так!
За волю,
За батьківщину,
За рідне слово,
За храм, -
За свій народ македонський!

Гармато,
Бий по мені
Спомином білоцвітним, -
Від цього не помру...
Загину - лише від туги.
Ти - молодою була,
Я теж; розминулись ми
Всього на мить. На вічність –
У позамінулім столітті.

TREŠNJEV TOP

Star,
K'o balkanski svijet,
Trešnjev top
Drijema u kutku
Muzejskog dvorišta
Makedonskog grada.

Odstrijelio je svoje
Čavlima i željezom.

Ne cilja neprijatelje,
Jer odavna ne postoje.
No kada sam ja prišao,
Trgnuo se, zadržtao!
Sjetio se: u prvom životu
Bio je raskošan, darežljiv.
Tada su ga sasjekli,
Kada neplodan je postao,
Prsa svoja dao je
Prenamijeniti u oružje,
Kovane obruče
Odjenuo na golo tijelo,
K'o osuđenik na smrt remenje
Čvrsto, nemilosrdno, hladno!
Da, osuđenik na smrt!

Kazna, da!
Za slobodu,
Za domovinu,
Za materinju riječ,
Za hram, -
Za svoj narod makedonski!

Tope,
Udaraj po meni
Uspomenom bijelih latica, -
Od toga neću umrijeti ...
Izginut ću- samo od čežnje.
Ti bio si mlad,
Ja isto tako; mimoišli smo se
Samo na tren. Na vječnost -
U pretprošlom stoljeću.

Prevela Iva Dejanović

БИТОЛЬСЬКА БАЛАДА

Дорожні вказівники
Провадять мене, чужинця,
У Бітолу, у Прілеп.

Мене по дорозі ваблять
Сизі хмарки маслин,
Тютюнові гердани
Олив'яні кулі слив,
Патериці соняшників, -
А понад усе
Божественний і пекельний
Запах ракії.

Десь тут повинна бути верба,
Що її посадив
Кочо Рацін
У землю полинову й попелисту
Над чужим вояком
Гей, на бітольським полі!

Може вона жива,
Може, давно померла...

А невідомий вояк
тужить за рідним краєм
на бітольській ниві, гей,
Гей, на бітольському просторі!

Чуєте, чуєте плач
Живий, аж крушиться серце?
Се він, чужинець, се він –
У македонській землі,
Приречений на страшне
на темне своє
Безсмертя.

BITOLJSKA BALADA

Putokazi
Vode mene, tuđinca,
U Bitolj, u Prilep.

Po putu me vabe
Pepeljasti oblačci maslina,
Duhanski đerdani
Kositrene kugle šljiva,
Buzdovani suncokreta, -
A najviše od svega
Božanski i pakleni
Miris rakije.

Tu bi negdje trebala biti vrba,
Koju je posadio
Kočo Racin¹
U zemlju pelinovu i pepeljastu
Nad stranim vojnikom
Hej, na bitoljskom polju!

Možda je živa,
Možda je davno uvela...

A nepoznati vojnik
Čezne za rodnim krajem
Na bitoljskoj njivi, hej,
Hej, na bitoljskom prostoru!

Čujete, čujete plač
Živi, da srce se slama?
To je on, stranac, on-
U makedonskoj zemlji,
Osuđen na strašnu
Na tamnu svoju
Besmrtnost.

Prevela Iva Dejanović

---

¹ Makedonski pjesnik, utemeljitelj moderne makedonske književnosti (op. prev.)

МЕЛОДІЯ

Мелодія була тендітна,
Неначе гілочка-лоза,
Котра під ніжним зором квітня
Раптово з мертвих воскресла.

Спочатку брунька зав'язалась,
А потім - весел, юн і чист,
Аж благовійно стихла зала, -
Музичний розповився лист.

А пальці витворили чудо:
Вже цілий ліс круг нас розцвів –
Переливались, ледве чутно,
У кронах сплески солов'їв.

...Голівка сяєвом облита,
І руки, й світло через край,
І пристрасна моя молитва:
"Не затихай! Не затихай!"

Вона почула. Так, почула,
І так рукою повела,
І так всігнулась, і змахнула
Краплинку сонця із чола,

Що я піднявся над собою,
Весь чистоти і світла сплав,
Зітхнув од щастя, не від болю,
Бо біль мій музикою став!

MELODIJA

Melodija bila je nježna,
Kao grančica loze,
Koja pod nježnim okom travnja
Odjednom uskrsne iz mrtvih.

Isprva bio je pupoljak,
A zatim – vesel, mlad i čist,
I svečano utihla koncertna sala,
Glazbeni rascvao se list.

A prsti stvorili su čudo:
Već se oko nas rascvala šuma,
Razlio se, jedva čujno,
U krošnjama zov slavuja.

...Glava sjajem oblivena,
I ruke, i svjetlo preko kraja,
I strastvena molitva moja:
„Ne utišavaj! Ne utišavaj!“

Ona je čula. Da, čula me,
I tako je rukom mahnula,
I tako se osmjehnula i obrisala
Kapljicu sunca sa čela,

Da sam se uzdigao iznad sebe,
Od čistoće i svijetla sav.
Uzdahnuo sam od sreće, ne od bola,
Jer bol moj postade melodija nova.

Preveo Josip Ralašić

* * *

У зелен-сад відчинене вікно,
Відчинене в зарошене світання,
Відчинене в незнане запитання...

Колись давно-чи й так воно давно?—
Було гілок рожевих колихання,
І шепоти гарячі про кохання,
І місяця сріблясте полотно...

Кому ж сьогодні бачити дано
На ньому рук смаглявих трепетання,
Почути "так" на власне запитання
І пити губ настояне вино?

У зелен-сад відчинене вікно...

* * *

U zelen vrt otvoren je prozor,
Otvoren u orošeno svitanje,
Otvoren u nepoznato pitanje...

Nekad davno – zar baš tako davno?
Bilo je drhtanja ružinog granja,
I o ljubavi vrućeg šaputanja,
I mjeseca srebrenasto platno...

Kome je danas dano vidjeti
Na njemu ruku potamnjenih treptanja,
Načuti „da“ na vlastito pitanje,
Vino mlado s ruba usana piti?

U zelen vrt otvoren je prozor...

Preveo Josip Ralašić

БАНАЛЬНА ІСТОРИЯ

Історія дуже банальна:
Він любить, вона його - ні.
Страждає він, тяжко страждає,
Блукає немов у півсні.

Він квіти приніс їй додому,
Та - подругам їх віддала.
При зустрічі Гайне читав їй -
Плечима вона повела...

А якось з далекого міста
До неї прийшов його лист,
Із марками, із штампелями -
Кленовий обчухраний лист...

Історія дуже банальна.
Повчального мало у ній.
І довго страждав ще той хлопець,
І слав їй листки - лиш одній.

Дивак, може, шле їх і досі?
І досі їх пошта несе?!
Хіба, коли клена зрубати,
Тоді перестав би. Усе.

JEDNOSTAVNA PRIČA

Jako jednostavna priča je:
On voli, ona njega – ne.
On pati, teško on boluje,
Luta između' sna i jave.

Cvijeće joj kući donio,
Ona – drugima prosljedila.
Heineka joj često čitao -
Ramenima je slegnula...

Nekoć iz dalekog grada
Stiglo joj pismo njegovo,
Sa markama, sa štambiljima –
Strgani list javorov...

Priča je jednostavna jako.
Poučnog malo je u njoj.
Momak je patio još dugo,
Slao pisma jednoj jednoj.

Čudak, možda i dosad šalje?
Poštar ih nosi do adrese?!
Tek javora tog da nestane,
Tad bi prest'o. To je sve.

Preveo Josip Ralašić

* * *

Чистою - чистою, білою-білою
Рання зима була.
Кажуть, що біло ти зацвіла...
Не уявляю тебе посивілою.

Чи то прискорені, чи уповільнені
Кадри німого кіно...
Так це було давно,
Що ти, нарешті, від спогадів звільнені.

Деякі лишаться непроявлені.
Причина - одна. Одна:
Засвічено їх - квітували яблуні.
Рання була весна...

* * *

Čista-prečista, bijela-prebijela
Rana zima bila.
Kažu, da bijelo si procvala...
Ne mogu zamislit' te sijedu.

Dal' to su ubrzani, il' usporeni
Kadrovi nijemoga filma...
To tako davno je bilo,
Da si, na kraju, od sjećanja slobodan.

Neki ostaju neobrađeni.
Razlog je jedan. Jedan:
Osvijetljena su – cvale su jabuke.
Rano bješe proljeće...

Preveo Josip Ralašić

СВЯТО

Горить шипшина, мов разок намиста...
Горить калина, сяючий рубін.
То кров землі, благословенна й чиста,
Де Україна зводиться з колін.

BLAGDAN

Sjaji šipak, k'o ogrlica koraljna,
K'o sjajni rubin, trune kalyna¹.
To krv je zemlje, čista, blagoslovljena,
Gdje s koljena se diže Ukrajina.

Preveo Josip Ralašić

---

¹ lat. *Viburnum opulus*, hrv. udikovina – grmolika
biljka s crvenim bobičastim plodovima (op.prev.)

* * *

Березневої рвійної ночі
В березневого рвійного вітру,
В березневої рвійної тиші
Народилась дочка-березничка.

Йшов я мимо - втрапив на свято,
На хрестини ще й березневі
(Між дубів колиска березова)
Та й березовим соком упився.

Ну, а ніч все "добраніч!" каже,
Ну, а тиша сміється стишено,
Ну, а вітер усе частує,
Ну, а доня бавиться проліском...

Так весело було і гарно,
Стільки випито, переспівано,
Стільки місця було ще вільного, -
Хто спізнився, хай пожалкує!

* * *

Jedne ožujске nemirne ноћи
U ožujском nemirnom vjetru,
U ožujској nemirnoj тишини
Rodila se kćerka – ožujnica.

Prolazio ja – upao na slavlje,
Na krštenje, još mjeseca trećег
(Međ' hrastovima kolijevka brezova)
I brezovim sokom se opih.

Kad, ноć mi „dobra večer!“ каже,
Kad, тишина smije se потиho,
Kad, vjetar sve časti,
Kad, kćerka jaglacem se igra...

Tako veselo i lijepo je bilo,
Toliko je ispijeno, otpjevano,
Toliko mjesta bilo je slobodno, -
Tko je zakasnio, neka požali!

Preveo Josip Ralašić

ЛІСОВА ТАЄМНИЦЯ

Нашумів вітрисько сосонці,
Нашуміла сосонка листю,
Нашуміло і листя квітам
Та й про те, що вночі у лісі,
Коли спить доброчесне листя,
Коли сплять усі чемні квіти,
Хтось там десь там і щось там робить,
Хтось чогось і кудись там ходить,
Хтось когось там, певне, цілує,
Хтось комусь там і щось там шепче...

"Не кажіть лиш про се нікому", -
Попрохав вітрисько сосонку,
Попрохала сосонка листя,
Попрохало ж і листя квітів
Та й про те, що вночі у лісі...
Ніч настала. Пропав вітрисько.
Нашорошилася сосонка,
Причаїлося собі листя,
І наставили вушка квіти:
Хто, куди і чого він ходить,
Хто, навіщо і що він робить,
Хто, кого і коли цілує,
Де, кому, хто і що шепоче?!

Це було страшенно цікаво,
Та, нарешті, терпець урвався...
"А я знаю", - шепнула сосонка...
"Ну, ще б пак", - підтакнуло листя...
"Ось він, ось він", - сказали квіти...
І пішов по всім лісі шепіт
І пішов по всім лісі шелест,
Та по лісі, ще й по узліссі,
Аж зацитькав згори вітрисько...

Так і досі ніхто не знає
Та й про те, що вночі у лісі,
Коли сплять порядні дерева,
Коли спить доброчесне листя,
Коли сплять також чемні квіти,
Хто і де, і що він там робить,
Хто, чого і куди ж то ходить,
Хто кому і про що шепоче,
Хто, кого і коли цілує...

ŠUMSKA TAJNA

Oglasio vjetrić boriću,
Oglasio borić lišću,
Oglasilo i lišće cvijeću
Sve o tome, da po noći u šumi,
Kada vrlo lišće spava,
Kada spi svo pristojno cvijeće,
Netko tamo negdje i nešto radi,
Netko čemu i nekuda hodi,
Netko koga, tamo, zacijelo, ljubi,
Netko komu tamo nešto i šapće...

„Samo nikom o tom ne reci“, -
Zamolio vjetrić borića,
Zamolio borić lišće,
Zamolilo i lišće cvijeće
O tome, što noću je u šumi...
Noć je pala. Nestao vjetrić.
Borić oči izoštrio,
Pritajilo se lišće, skrilo,
I cvijeće uši načulilo.
Tko kuda i čemu hodi,
Tko, zašto i što radi,
Tko, koga i kada ljubi,
Gdje, kome, tko i što šapuće?!

To je bilo užasno zanimljivo,
I, na kraju, strpljenju doš'o kraj...
„A ja znam“, - šapnuo borić...
„No, pa da kako“, - nastavilo lišće...
„Evo ga, evo ga“, - reklo cvijeće...
I krenuo po svoj šumi šapat
I krenulo po svoj šumi šuštanje,
I po šumi, i sve oko nje,
No odozgo sve utišao vjetrić...

Tako dosad nitko ne zna
O tom', što noću je u šumi,
Kad pristojno drveće spava,
Kada spije vrlo lišće,
Kada spije i ljubazno cvijeće,
Tko i gdje, i što on tamo radi,
Tko, čemu i zašto on hodi,
Tko komu i o čemu šapće,
Tko, koga i kada ljubi...

Preveo Josip Ralašić

ЗИМОВЕ

Тони пастельні. Пунктирні лінії.
Сосни в тумані. Яблуня в інії
Власним любується автопортретом..
Будь її лицарем. Другом. Поетом!

ZIMSKO

Pastelni tonovi. Linije točkaste.
Borovi u magli. U inju jabuke.
Svojim opijena autoportretom..
Bud' vitezom njenim. Drugom. Poetom.

Preveli Josip Ralašić i Kristina Barać

ДЕРЕВА

Дерева ждуть і сонця, і весни.
Ті, молоді, про Стрітєння й не двають.
А ті старі, поринувши у сни,
Боятся: їх заснулити зрубають.

DRVEĆE

Drveće čeka i sunce i proljeće.
Mlada stabla o Svijećnici ne misle.
Stara, u meke sne utonut će,
Boje se: porušit će ih usnule.

Preveli Josip Ralašić i Kristina Barać

ЦВІТІННЯ

Цвіли каштани цього року двічі:
Що перший раз - весілля золоте,
А другий - білі поминальні свічі;
Цвітіння третє - мертве і пuste.

CVATNJA

Dvaput cvali ove godine kesteni:
Zlatno vjenčanje – po prvi puta,
A drugi – bijele svijeće spomeni;
Cvatnja tek treća – mrtva je i pusta.

Preveli Josip Ralašić i Kristina Barać

ХИСТ ОСЕНІ

Се осінь. То її жорстокий хист:
Сипне дощем та снігом, далі рушить.
Їй байдуже, що вбогий падолист
Грабову одіж дуже довго сушить.

TALENT JESENI

Jesen je. Žestoki su dari njeni:
Kišu i snijeg sipa, ide dalje.
Baš nju briga, što listopad jadni
Jako dugo suši grabove halje.

Preveli Josip Ralašić i Kristina Barać

СНИ

Буває сон –

мов переквітлий льон:

Блакиттю позаливано долини,
І ціла Вічність музикою плине,
Неначе вальс між золотих колон.
Спинися, сні! Спинися і зостанься!
Чудесний дар, невимушена дань ся -
За все, що вдень викінчує мене.
Збентежено, розгублено, сердито
Чекаю ранку, і приходить сон,
А в ньому інше видиво: копито –
На серце, і тіпило - в унісон...
То сон про те, що витіпано льон, -
Костриця (кості після інквізицій)
Скрізь... Решту вже в пещі твердолоицій
Доламають. Кінець! Та вийде клон:
З блакиті - мерва, зі стебла - повісмо,
Котрому - простягнімо чи повісьмо -
Однаково: для ложа чи заслон!
Тріскучий день, наплакавшись за літом,
Згортає промінці мов терміття...
Був льон, був сон...

Прощаючись зі світом

Чи знав: усе те звалося - життя? ...

SNOVI

Postoji san –

K'o ocvali lan:

Plavetnošću oblivene doline,
I cijela Vječnost glazbom odjekne,
K'o valcer ispod zlaćanih bolti.
Stani, sne! Stani malo i ostani!
Čudesni dar, danak taj prirodni –
Za sve, što danju me dokrajčuje.
Uznemireno, izgubljeno, srdito
Čekam jutro, i dolazi san,
A u njemu druga je vizija: kopito –
Na srce, i trlica – unisono...
To san je o tome, kako trli su lan, -
Kučina (kosti poslije inkvizicije)
Posvuda... Ostatak već u glupavoj njušci
Slamaju. Kraj! I izađe klon:
Iz plavetni – slama, iz stabla – šačica konoplje,
Kojoj – raširimo je ili objesimo –
Svjedno je: za kutiju ili skladište!
Isprekidan dan, naplakavši se za ljetom,
Kao termiti zrake zgrće ...
Bio lan, bio san...

Opraštajući se sa svijetom

Zna li da sve to život zvalo se?

Preveo Josip Ralašić

* * *

Дощ за вікном
Соло на флейті
До сну
Перед сном
Соло виводить
Вимоклий гном
Флейту здіймає
Догори дном

Дощить дощить
Флейта лящить
Музико цить
Бо мила вже спить
А мені не до сну
Люблю цю весну
Хоч непогідну
Хоч дощову.
Тим і живу
Тобою живу.

* * *

Za prozorom kiša
Solo na flauti
Za san
Pred snom
Solo izvodi
Okisli gnom
Flautu drži
Prema gore dnom

Kiši kiši
Flauta vrišti
Glazbo zašuti
Draga već spi
A meni do sna nij'
Volim to proljeto
Makar i tmurno
Makar i kišno.
Tako i živim
Tobom živim.

Preveo Josip Ralašić

Тобі, єдиній і вічній

Не сказала нікому про відплиття,
Навіть знаку не подала,
Що збирається в дорогу
Далеку, дуже далеку.
Не прощалася ані з ким,
Навіть зі мною
Із синами,
З онуком,
Ні з мамою;
Ані з вулицею,
Ні з балконом,
На якому
Вистоювала не раз,
Подібно до статуї
На кораблях
Генуезьких чи грецьких...
Вийшла з дому -
І попливла
Не зронивши ні слова.
Бо навіщо те слово? -
Не те слово...

Tebi, jednoj i vječnoj

O odlasku nikom nije rekla,
Čak ni znaka nije dala,
Da na putovanje se sprema
Daleko, jako daleko.
Ni sa kim se oprostila nije,
Čak ni sa mnom
Sa sinovima,
S unukom,
Ni sa mamom,
A ni s ulicom,
Ni s balkonom
Na kojemu
Mnogo puta stojaše,
Na statuu nalik
Sa lađa
Genovskih il' grčkih...
Izašla iz kuće -
I otplovila
Ne pustivši ni riječi.
Jer čemu ta riječ? -
Ne ta riječ...

Preveo Josip Ralašić

* * *

Кричу вві сні,
Прокидаюсь крізь сон -
Зриваюся в прірву,
Збитий каменепадом.
Нічого живого
Немає в мені-
Уподібююсь каменеві
Лечу
Додолу і вниз -
Щоб тебе наздогнати.

* * *

Vrištim ja u snu,
Budim se kroz san -
Padam u ponor,
Odronom srušen.
Ničega živoga
Nema u meni –
Nalik sam kamenu
Letim
Dolje i dolje –
Da tebe bih stigao.

Preveo Josip Ralašić

* * *

Не докличусь Тебе,
Не дійду, не долину,
Поки сам не впаду
На страшну долину,
На підземні луги -
Цвіт-мороз навкруги.
Може, там
На мене чекаєш.
Не дорікаєш,
Не нарікаєш...
Западаються береги.

.....
Западаю в чорні сніги.

* * *

Tebe ne mogu dozvati,
Neću stići, neću doseći,
Dok sam ne padnem
Na strašnu dolinu,
Na livade podzemne -
Mraz-cvijet uokolo.
Možda, tamo
Na mene čekaš.
Ne kriviš,
Ne optužuješ...
Urušavaju se obale.

.....
Tonem u crne snjegove.

Preveo Josip Ralašić

* * *

Все, що є на нашій землі,
Вийшло з каменю.
Ввійде в камінь.
Або стане каменем. Як
Це змінити - знає Всевишній.
Він, що творить нові світи,
А старі світи накриває
Темним горем і забуттям,
А зате простилає Вічність
Ти ввійшла на її поріг
Ти наблизилась до Перестолу.
А мені залишився плач,
І нічого, нічого більше,
Окрім нього.

Стіну Плачу
Добудовую повсякденно.

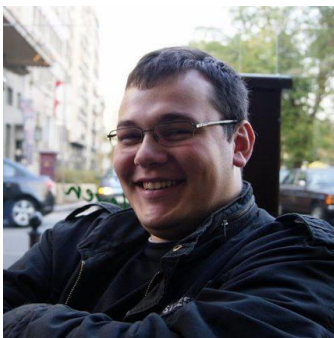
* * *

Sve, što na zemlji postoji
Iz kamena je izašlo.
U kamen će ući.
I' kamen će postati. K'o
To će promijenit' – zna Svevišnji.
On, što stvara svjetove nove,
A stare svjetove pokriva
Tamnom tugom i zaboravom,
Al' ipak Vječnost prostire
Ti ušla si na njen prag
Ti približila si se Prijestolju.
A meni je ostao plač,
I ništa, ništa više,
Osim njega.

Zid Plača
Dovršavam svakodnevno.

Preveo Josip Ralašić

Roman Lubkiv's'kyj rođen je 10.8.1941. u selu Ostrivec'. Pjesnik je, prevoditelj, diplomat i javna osoba. Saborski zastupnik Ukrajine od 1990. – 1994. Laureat je Državne nagrade Ukrajine „Taras Ševčenko“, kao i književnih nagrada „Maksyma Ryl's'kogo“ i „Mykoly Lukaša“. Aktivni je član Znanstvenog društva „Taras Ševčenko“. Počasni je profesor Nacionalnog sveučilišta „Ostroz'ka Akademija“. Njegova djela prevedena su na mnoge jezike, a cijele zbirke objavljene su u Bjelorusiji, Poljskoj, Rusiji, Slovačkoj. Trenutno je vrlo aktivan na prevoditeljskom planu.

Josip Ralašić rođen je 9.1.1991. godine u Požegi. Nakon završene Prirodoslovno-matematičke gimnazije seli u Zagreb gdje upisuje Filozofski fakultet, smjerovi ukrajinski jezik i književnost i etnologija i kulturna antropologija. Ukrajinski jezik ga fascinira ljepotom, pjevnošću i ritmikom. Tijekom studiranja počinje se zanimati za prevoditeljsku djelatnost, kako beletrističkih, tako i znanstvenih tekstova, a svoju ljubav realizira kroz velik broj znanstvenih i književnih prijevoda.

